

(Фонд стратешке културе, 05.11.2009)

Посета руског председника Дмитрија Медведева Србији била је сасвим успешна и са економског и са политичког аспекта.

„Гаспром“ већ реализује фундаменталну реконструкцију Нафтне индустрије Србије (НИС), заједно са „Србијагасом“ створено је заједничко предузеће за модернизацију и коришћење складишта гаса „Банатски Двор“. Постигнути су договори о изградњи Центра за реаговање у кризним ситуацијама у Нишу, о проширењу сарадње у области технике, науке, културе, као и трговине. Подсетимо да су у последњих пет година руске инвестиције у Србију изнеле милијарду евра, а улагања српских компанија у Русију 400 милиона евра (од тога су 350 милиона евра уложиле две српске компаније – „Sintelon“ и „Немофарм“). Вредност укупне робне размене између наше две земље за 8 месеци ове године изнела је 1,54 милијарде долара што је, међутим, за 46 процената мање него у истом периоду прошле године.

У току посете Дмитрија Медведева усаглашени су заједнички пројекти у области инфраструктуре. На пример, кредит у висини од једне милијарде евра, који је Русија одобрила Србији, делимично ће бити употребљен за покривање буџетског дефицита, делимично ће средства бити уложена у инфраструктурне пројекте (реконструкцију београдских железничких пруга и изградњу метроа). Сергеј Шојгу је пренео понуду руске владе српским компанијама да учествују у изградњи олимпијских објеката за Олимпијаду 2014. године у Сочију. Такође је било разговора и о могућностима коришћења руских технологија и руских инвестиција у сфери гасних електрана – у Србији су се појавили планови о изградњи уз помоћ Русије две електране, које ће функционисати на бази гаса, који ће бити транспортован српским делом гасовода „Јужни ток“.

Идуће године у Русији ће бити одржани Дани културе Србије, а 2011. године – Дани културе Русије у Србији.

На политичком плану, подршка коју Русија пружа по питању Косова је од кључног значаја како за предстојеће разматрање у Међународном суду, тако и у целини на међународној арени.

Што се унутарполитичког аспекта тиче, избијени су адути из сета русофобске пропаганде: напредак у реализацији нафтногасних споразума између Србије и Русије, руски кредит под повољним условима – све то не оставља ни камен на камену од тврдњи попут оне да је „Русија слаба, немоћна, незаинтересована и неспособна да било чиме и реално помогне“.

Дмитрија Медведева је Београд дочекао пријатељски и срдечно, са руским заставама и фотографијама руског председника и премијера, громким аплаузима у Скупштини.

Главни резултат посете, свакако је потврда руске подршке Србији: Русија ће наставити да брани територијалну целовитост и суверенитет Србије. По речима руског председника, Русија ће и у будућности пружити сву неопходну помоћ у заштити српских националних интереса. Енергетско (па према томе и геостратешко) учвршћивање Русије на западном Балкану даје Србији конкретну шансу за стицање лидерских економских и политичких позиција у региону. Међутим, то не значи и аутоматско разрешење свих постојећих проблема.

Реалност се своди на то да је запад прогласио Балкан зоном свог искључивог утицаја, и после преврата 5. октобра 2000. године, западне државе учиниле су све у циљу ограничавања национално-државног суверенитета Србије. И прва се ту исказала Турска, која не без успеха маневрише између Запада (САД и ЕУ) и Русије, али при том на Балкану покушава да спроводи сопствену хегемонистичку политику.

Тако је, с једне стране, одмах након посете Медведева, Србији он обавио телефонске преговоре са турским председником Абдулахом Гулом, који је саопштио да је Турска званично одобрила Русији да започне геолошко-истраживачке радове у турској економској зони Црног мора у оквирима изградње гасовода „Јужни ток“ и да је турска влада донела све за то потребне одлуке. (Прелиминарни споразум о проласку „Јужног тока“ преко територијалних вода Турске потписали су 6. августа премијери две земље – Путин и Ердоган). Руска страна је, са своје стране, подржала изградњу нафтовода

„Самсун – Џејхан“, који спаја црноморску луку Самсун са нафтним терминалом Џејхан на средоземноморској обали Турске. На тај начин, Турска ће учествовати како у пројекту „Набуко“, тако и у „Јужном току“. У целини узев, Турска током последњих неколико месеци чини умереном евроатлантску оријентацијуз своје спољне политике и предузима одређене кораке у правцу зближавања са Русијом – на пример, предложивши јој да заједнички створе „Кавкаску алијансу“ уз учешће Грузије, Азербајџана и Јерменије.

Међутим, с друге стране, Турска се активирала на балканском правцу, на коме се турски владајући кругови припремају за најширу експанзију, све до историјског реванша и обнове Османлијске империје. Председник Турске А бдулах Гул је мање од недељу дана након посете руског председника, 26. октобра допутовао у дводневну посету Србији. Заједно са Гулом допутовала је бројна делегација, у којој су се налазили представници пословних кругова и стручњаци за градњу. На сусрету са председником Србије Борисом Тадићем Гул је, пре свега, апострофирао стратешки положај Србије у региону, изразио посебну заинтересованост Анкаре за пролазак „Коридора 10“ и за инвестиције у српску економију и инфраструктуру.

Турска је уз асистенцију потпредседника владе Млађана Динкића са Србијом потписала споразум о слободној трговини. У току посете турског председника, Анкара је са Београдом потписала пет споразума о заједничким инфраструктурним пројектима, економској, финансијској и техничкој сарадњи, о социјалној делатности и административни споразум о осигурању социјалне заштите. Ти споразуми, по мишљењу турског руководства, треба да „појачају сарадњу са Србијом“ и, без обзира на то што је Турска међу првима од земаља признала независност Косова, косовско питање „не може бити препрека у билатералним узајамним односима“.

Занимљиво је да је за 27. октобар био предвиђен сусрет Гула са кључним религиозно-политичким фигурама Рашке области („Санџака“) ¹, посета Новом Пазару, Тутину и Сјеници. Међутим, дошло је до промене, и уместо тога, он је у Београду 27. октобра присуствовао конференцији о економском развоју „Санџака“, а потом посетио Сремске Карловце и Нови Сад (Војводина). За време Гулове посете Петроварадинској тврђави и Новом Саду, Тадић је изјавио да нерешена питања на Балкану могу бити разрешена искључиво интегрисањем читавог региона у Европску унију. У целини узев, обојица председника истакла су да се односи између Србије и Турске сада налазе на „највишој тачки“.

Српски председник предложио је турској страни да приступи изградњи културно-образовног исламског центра недалеко од Београда. По мишљењу српског

председника, управо ће то бити добар услов за „боље узајамно разумевање у региону и осигурати нови сусрет двају различитих култура и религија“. Тадић је позвао Турску да појача инвестиције у регион Рашка и Златиборски округ и предложио турским компанијама изградњу индустријске зоне у подручју Тутина. Са обе стране изражена је нада да ће национални авиопревозници Србије (ЈАТ) и Турске (Turkish Airlines) успоставити стратешку сарадњу. Тадић је указао да Србија и Турска заједнички учествују у изградњи гасовода „Јужни ток“ и изразио жељу да се и Србија придружи пројекту „Набуко“, а да се између земаља развија пуновредна политичка, економска и културна сарадња“. [2](#)

Планови Турске на Балкану сасвим су конкретни. Ових дана је министар иностраних послова Турске Ахмет Давутогли у току своје посете Сарајеву изјавио, да је циљ турске спољне политике успон отоманског Балкана као центра светске политике. „Учинићемо Балкан, Кавказ и Средњи исток заједно са Турском центром светске политике“, „у Турској има више Босанаца него у Босни, Албанаца више него у Албанији, Чечена и Абхазаца више него у Чеченији и Абхазији, па према томе, та отоманска баштина“ је „за све те различите нације на Балкану, Средњем истоку и Кавказу Турска поуздано уточиште“. „Анадолија припада вама, а ми верујемо да је Сарајево – наше“, „историја, судбина и будућност Турске и БиХ су јединствени, територијална целовитост БиХ је за Турску исто толико важна као и територијална целовитост Турске“, „то је осећање сваког Турчина“, „ми желимо нови балкански регион, утемељен на политичким вредностима, економској узајамној зависности, сарадњи и културној хегемонији. Такав је био отомански Балкан. Ми ћемо обновити тај Балкан... Отоманска столећа на Балкану су успешно време и сада га треба васпоставити“ – тако је говорио Давутогли. [3](#)

Данас САД и Турска улазе у нову фазу реализације плана стварања муслиманске државе у центру Европе – у Босни и Херцеговини. Експанзионизам Турске у Европи подржава се позивањем на историјско наслеђе – 500-годишње турско ропство на Балкану.

После посете Медведева у офанзиву на Србију кренула је и Европска унија. Европска комисија је указала на то да је неопходно да се оформи систем границе Србије са Косовом, поред осталог, да се успостави царинска контрола. Амбасадор Шведске у Београду Кристер Брингеус тврди, да ЕУ захтева од Србије, не признавање независности Косова, већ само „практичност када је реч о сарадњи и добросуседским односима“, а то су, са своје стране, „услови за све земље које теже да се прикључе Европској унији“. У датој етапи, од Србије се тражи да успостави полицијску сарадњу, сарадњу у области суда и царина“. Тај се захтев испоставља уочи разматрања у Савету безбедности (у децембру) питања о укидању виза за грађане Србије.

У међувремену, претње на адресу Србије се повећавају као грудва снега. Немачки депутат у Европском парламенту Дорис Пак је изјавила 28. октобра да Србија мора да промени своју политику према Косову ако жели да настави започети европски пут. По њеним речима, све док не буде решено питање са Косовом, Србија неће ући у Европску унију.⁴ Истовремено, 28. октобра известилац Европског парламента за Србију Јелко Кацин је указао да је деблокирање Прелазног трговинског споразума ЕУ са Србијом могуће тек ако се испуни главни услов – потпуна сарадња Србије са Хашким трибуналом. „Ако Србија контролише своју територију, изјавио је Кацин, онда она мора знати где се налази Ратко Младић. Ако на то питање нема одговора, онда она не контролише своју територију и тада настају велике тешкоће са одговорном на питање је ли она, и ако јесте, у којој је мери правна држава“⁵ ...

Постављање чврстог економског фундамента под политички дијалог између Москве и Београда, светске државе доживљавају као минирање за Србију „јединог правилног избора – Европске уније“ и перспектива НАТО. Трагање за алтернативом се не допушта. Обнављање међународне сарадње у оквирима Покрета несврстаних велики део прозападне и „либералне“ српске јавности дочекао је са смешком и скоро расистичким изјавама. Економско и геополитичко јачање Србије, национални препород Срба је за водеће центре моћи ударац по њиховим сопственим интересима.

¹ Пажња према „Санџаку“ није случајна: у прошлости је „Санџак“ био коридор који је повезивао Османлијску империју са БиХ

² <http://www.borba.rs/content/view/10204/123/>

³ <http://www.mtsmondo.com/news/vesti/text.php?vest=150680>

⁴ <http://www.blic.rs/politika.php?id=117819>

О пројекту муслиманске државе у Европи

Пише: Ана Филимонова

четвртак, 05 новембар 2009 15:45

⁵ <http://www.nspm.rs/hronika/jelko-kacin-uslov-za-prelazni-trgovinski-sporazum-je-saradnja-srbije-sa-haskim-tribunalom.html>